

การพัฒนามาตรวัดการให้อภัย

The Development of Scale to Measure Forgiveness

ธีระภัทร กุโลภาส¹ วิชญญา วัฒนโธ² และ สรียา โชติธรรม³

^{1, 2, 3} นักศึกษา ปริญญาเอก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนามาตรวัดการให้อภัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 240 คน ผลการวิจัยพบว่า มาตรวัดการให้อภัยที่พัฒนาขึ้น มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 18 ข้อ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การให้อภัยตนเอง การให้อภัยผู้อื่น และการให้อภัยสถานการณ์ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ด้านกาย ด้านวาจา และด้านใจ โดยเป็นมาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ช่วง และข้อคำถามทั้งหมด 18 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.79 มาตรวัดการให้อภัยมีความตรงเชิงโครงสร้างอยู่ในเกณฑ์ดี ($\chi^2 = 32.79$; $df = 24$; $p = 0.109$; RMSEA = 0.05; GFI = 0.95)

คำสำคัญ: การให้อภัย, มาตรวัดการให้อภัย

Abstract

The purpose of this research was to develop the measure of forgiveness. The samples were 240 undergraduate students at Chulalongkorn University. The result showed that the measure of forgiveness consisted of 18 items, 3 factors; forgiveness to oneself, forgiveness to offender, and forgiveness to situations. Each factor has 3 subfactors which are physical, verbal, and mind sub factor. The measure was five-point Likert scales and Cronbach's alpha of the 18 items was 0.79. The structure validation of the measure of forgiveness was quite well ($\chi^2 = 32.79$; $df = 24$; $p = 0.109$; RMSEA = 0.05; GFI = 0.95)

Keywords: Forgiveness, Measure of Forgiveness

1. บทนำ

ถึงแม้ว่าการให้อภัย (Forgiveness) จะเป็นตัวแปรหนึ่งได้รับการวิจัยศึกษาและสร้างมาตรวัดจากนักวิจัยจำนวนมาก แต่ยังไม่พบว่ามีงานวิจัยใดที่นำเอาหลักคำสอนทางพุทธศาสนาซึ่งกล่าวถึงการให้อภัย หรืออภัยทานเข้ามาเป็นองค์ประกอบรวม งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีเป้าหมายในการวิเคราะห์และสังเคราะห์การให้อภัยโดยผนวกหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเข้ากับแนวคิดทฤษฎีร่วมสมัยในเรื่องการให้อภัย นำมาพัฒนาเป็นมาตรวัดการให้อภัยเพื่อให้เหมาะสมกับคนไทยมากขึ้น

ในปัจจุบันการศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัยจะแบ่งการให้อภัยออกเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ในหลายลักษณะ เช่น มาตรฐาน Forgiveness Likelihood Scale แบ่งองค์ประกอบของการให้อภัยเป็น 3 องค์ประกอบ คือ การตอบสนองทางอารมณ์ต่อการปฏิบัติมิชอบ การตอบสนองทางการรับรู้ต่อการปฏิบัติมิชอบและการตอบสนองทางพฤติกรรมต่อการปฏิบัติมิชอบหรือการศึกษาของ Subkoviak และคณะ (1995) ที่ใช้มาตรฐาน Enright Forgiveness Inventory (EFI) แบ่งองค์ประกอบของการให้อภัยเป็น 6 องค์ประกอบ ส่วนมาตรฐาน Transgression-Related Interpersonal Motivation Inventory (TRIM) แบ่งการให้อภัยออกเป็น 2 องค์ประกอบ (McCullough and Witvliet, 1999) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการจะแบ่งการให้อภัยออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ การให้อภัยตนเอง การให้อภัยผู้อื่นและการให้อภัยสถานการณ์ที่อยู่เหนือการควบคุมของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับการแบ่งองค์ประกอบของมาตรฐาน Heartland Forgiveness Scale (HFS) ซึ่งใช้ในการศึกษาของ Thompson และคณะ (2005) โดยแต่ละองค์ประกอบของการให้อภัยนี้จะถูกผสมผสานกับหลักธรรมเรื่องอภัยทานในพุทธศาสนา ซึ่งสะท้อนมิติของการให้อภัยของบุคคลเป็นการตอบสนองทางกาย ทางวาจาและทางใจเพื่อทำให้การศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัยในครั้งนี้มีความเหมาะสมกับคนไทยมากขึ้น

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนามาตรฐานการให้อภัย โดยอาศัยองค์ประกอบของมาตรฐาน HFS ซึ่งประกอบด้วยการให้อภัยตนเอง การให้อภัยผู้อื่นและการให้อภัยสถานการณ์ที่อยู่เหนือการควบคุมของบุคคลร่วมกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาในเรื่องอภัยทาน ซึ่งเป็นการให้อภัยทั้งทางกาย วาจาและใจ โดยมาตรฐานนี้เป็นมาตรฐานการให้อภัยในเชิงอุปนิสัยของบุคคล

2. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความหมายของการให้อภัย

นักวิชาการและนักปราชญ์หลายท่านได้ให้ความหมายของการให้อภัยที่แตกต่างกัน เช่น Enright and Gassin (1992) ให้ความหมายว่า การให้อภัยเป็นการตอบสนองของบุคคลหนึ่งที่มีต่ออีกบุคคลหนึ่งที่ทำให้เจ็บปวด โดยเอาชนะความรู้สึก การคิดและพฤติกรรมทางที่ไม่ดีต่อบุคคลนั้น ๆ แทนที่ด้วยการมีความรู้สึก การคิดและพฤติกรรมในทางที่ดีซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของผู้ให้อภัย ส่วน McCullough และคณะ (1998) ได้ให้ความหมายของการให้อภัยว่า เป็นรูปแบบการเปลี่ยนแปลงแรงจูงใจทางสังคม โดยบุคคลจะลดแรงจูงใจที่จะตอบโต้หรือหลีกเลี่ยงจากบุคคลที่ทำให้ชุ่นเคืองและเพิ่มแรงจูงใจที่จะกลับมาคืนดีกันและมีมิตรภาพที่ดีต่อบุคคลที่ทำให้ชุ่นเคือง ในทำนองเดียวกัน Worthington (1998 อ้างถึงใน ชิตศุภางค์ รังสีสมบัติศิริ, 2550) กล่าวว่า การให้อภัยหมายถึง แรงจูงใจที่จะลดการหลีกเลี่ยง หลีกหนี โกรธและต้องการแก้แค้นต่อบุคคลที่ทำความผิดร้าย การให้อภัยยังเพิ่มการประนีประนอมไกล่เกลี่ยกันถ้าการกระทำนั้นไม่ผิดต่อบรรทัดฐาน ในทางพุทธศาสนา ได้มีผู้ให้ความหมายของการให้อภัย เช่น พุทธทาสภิกขุ (2551) ได้ให้ความหมายของอภัยทานว่า คำว่า ให้อภัยนี้ แปลว่า การให้ความไม่กล่าวแก่บุคคล ทั้งทางกาย วาจา และใจ นอกจากนี้ พระธรรมปิฎก (2546 อ้างถึงใน กชिरา เทียนส่องใจ, 2550) ได้ให้ความหมายอภัยทานไว้ว่า เป็นการให้ทานที่ไม่ใช้วัตถุ และจัดเป็นส่วนหนึ่งของธรรมทานที่ลึกซึ้ง เป็นการให้ความไม่มีภัยหรือปลอดภัย จากการประมวณเอกสารดังกล่าวข้างต้นทั้งในประเทศและต่างประเทศสามารถสรุปได้ว่าการให้อภัย หมายถึง การให้อภัย คือ กรอบการรับรู้ของบุคคลต่อการปฏิบัติมิชอบ ซึ่งเป็นการตอบสนองของบุคคลต่อผู้ปฏิบัติมิชอบหรือการปฏิบัติมิชอบ โดยการตอบสนองต่อผู้ปฏิบัติมิชอบและการปฏิบัติมิชอบนี้จะถูกแปลงจาก

ด้านลบให้กลายเป็นด้านบวกหรือเป็นกลาง ทั้งด้านกาย วาจาและใจ ซึ่งเป้าหมายของการให้อภัยประกอบด้วย ตัวเอง ผู้อื่นและสถานการณ์ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของคุณ

แนวคิดในทางพุทธศาสนา

เมื่อมองในมุมของศาสนาพุทธและบริบทของสังคมไทยจะพบว่า การให้อภัยนั้นถือเป็นการแสดงความเมตตา ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง เมื่อเราให้อภัยยอมแสดงว่าบุคคลนั้นลดความเป็นตัวตน ลดความเป็นอัตตาและลดความยึดมั่นถือมั่นในตนเองลง ถือเป็นการดำเนินชีวิตในทางพุทธ ดังนั้น การที่บุคคลจะรู้จักให้อภัยแก่กันก็ไม่เป็นการเสียศักดิ์ศรีหรือโดนดูถูก แต่กลับเป็นการมีเมตตาและเป็นผู้ที่ละซึ่งความโกรธหรือความทุกข์ในใจของตนเองได้ จึงเป็นเรื่องที่น่ายินดีและควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ (พิมลรัตน์ ทิศาภาคย์, 2548) โดยหลักธรรมสำคัญที่เกี่ยวกับการให้อภัยนั้นมีมากมาย อาทิ สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ เมตตาธรรม และศีล 5 เป็นต้น (กษิรา เทียนส่องใจ, 2550) แต่หลักธรรมที่เน้นการปฏิบัติให้มีการอภัยนั้นมุ่งยึดหลักขรรษาธรรม หลักพรหมวิหาร 4 และสังคหวัตถุธรรม เป็นต้น

การวัดและประเมินการให้อภัย

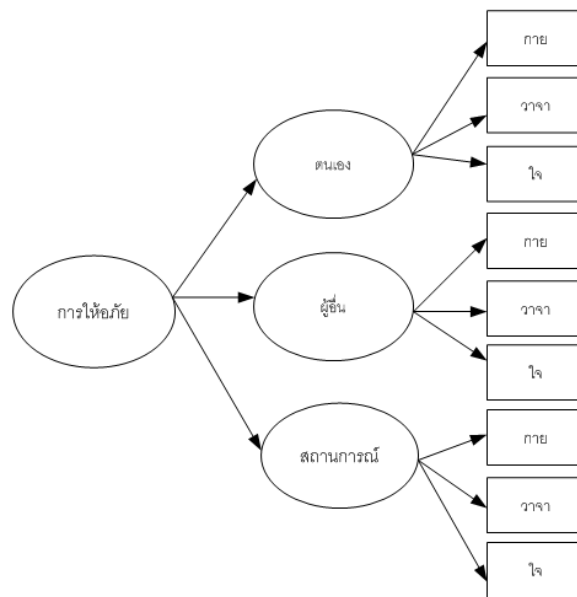
Enright (1995 cited in Subkoviak et al., 1995) ได้สร้างแบบวัดการให้อภัยระหว่างบุคคล Enright Forgiveness Inventory [EFI] เป็นแบบวัดแบบประเมินตนเองที่สร้างขึ้นพื้นฐานทฤษฎีของ Kohlberg ในเรื่องหลักการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมด้านละ 20 ข้อ รวมมีข้อคำถามทั้งหมด 60 ข้อ บนมาตราประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “ไม่เห็นด้วย” จนถึง “เห็นด้วย” และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเท่ากับ 0.97

Rye (1998 cited in Rye et al., 2001) ได้สร้างแบบวัดการให้อภัยผู้อื่น The Forgiveness Scale เพื่อใช้วัดการให้อภัยในกลุ่มนักศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม โดยมีข้อคำถาม 15 ข้อ มีทั้งข้อความเชิงบวกและข้อความเชิงลบ ลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” จนถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” เมื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาใน Midwestern Catholic university จำนวน 328 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเท่ากับ 0.87

Thompson et al. (2005) ได้พัฒนามาตรวัดการให้อภัย The Heartland Forgiveness Scale [HFS] จากการศึกษาการให้อภัยที่เป็นลักษณะบุคลิกภาพ (Dispositional Forgiveness) โดยมีข้อคำถามทั้งหมด 18 ข้อ มีทั้งข้อความทางบวกและทางลบ ประกอบด้วยมาตรย่อย 3 มาตร คือ การให้อภัยตนเอง การให้อภัยคนอื่นและการให้อภัยสถานการณ์ มาตราละ 6 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “ไม่จริงที่สุด” จนถึง “จริงที่สุด” และมีความเชื่อมั่นภายในระหว่างมาตรย่อย 0.72 - 0.83

จากมาตรวัดการให้อภัย HFS ซึ่งกำหนดให้การให้อภัย คือ ระดับของการตอบสนองทางด้านกาย วาจา และใจของบุคคลต่อการปฏิบัติมิชอบที่เกิดขึ้นจากตัวเอง ผู้อื่นหรือสถานการณ์ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของคุณ วัดได้โดยมาตรวัดการให้อภัย คณะผู้วิจัยได้บูรณาการหลักธรรมเรื่องอภัยทานในพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการพัฒนาข้อคำถามในมาตรวัด ลักษณะของมาตรวัดเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับตั้งแต่จริงที่สุด จนถึงไม่จริงเลย มาตรวัดการให้อภัยประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การให้อภัยตนเอง การให้อภัยผู้อื่นและการให้อภัยสถานการณ์ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของคุณ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) การให้อภัยตนเอง คือ ระดับของการตอบสนองทางด้านกาย วาจาและใจของบุคคลต่อการปฏิบัติมิชอบของตนเอง โดยการตอบสนองนี้จะถูกแปลงจากด้านลบให้กลายเป็นด้านบวกหรือเป็นกลาง
2. การให้อภัยผู้อื่น คือ ระดับของการตอบสนองทางด้านกาย วาจาและใจของบุคคลต่อการปฏิบัติมิชอบของผู้อื่น โดยการตอบสนองนี้จะถูกแปลงจากด้านลบให้กลายเป็นด้านบวกหรือเป็นกลาง
3. การให้อภัยสถานการณ์ที่อยู่นอกเหนือการควบคุม คือ การตอบสนองทางด้านกาย วาจาและใจของบุคคลต่อสถานการณ์ที่ทำให้บุคคลเกิดความยากลำบาก เช่น ความเจ็บป่วย เคราะห์กรรมหรือหายนะจากภัยธรรมชาติ โดยบุคคลไม่สามารถควบคุมสถานการณ์เหล่านี้ได้

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการเพื่อพัฒนามาตรวัดการให้อภัย ซึ่งเป็นการพัฒนาจาก Heartland Forgiveness Scale (HFS) ผสมผสานกับการให้อภัยทางพระพุทธศาสนา

4. กลุ่มตัวอย่าง

นิสิตที่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวนทั้งหมด 240 คน แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงมาตรวัด จำนวน 30 คน กลุ่มตัวอย่างในการตรวจสอบความเที่ยง จำนวน 60 คน และกลุ่มตัวอย่างในการตรวจสอบความตรงของมาตรวัด จำนวน 150 คน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ขั้นพัฒนามาตรวัดและขั้นการพัฒนา เพื่อตรวจสอบหาความเที่ยงและความตรงของมาตรวัด

ขั้นที่ 1 ขั้นพัฒนาและปรับปรุงมาตรวัด

ในขั้นแรกทีผู้วิจัยได้เริ่มจากการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรวัด HFS และการให้อภัยทางพระพุทธศาสนา จากนั้นได้สร้างข้อกระทงที่สอดคล้องกับมาตรวัด HFS และการให้อภัยทางพระพุทธศาสนาขึ้นมาทั้งหมด 36 ข้อ ประกอบด้วยข้อกระทงทางบวกและข้อกระทงทางลบอย่างละ 18 ข้อ เมื่อได้ข้อกระทงมาแล้วจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คนตรวจสอบ จากนั้นได้นำข้อกระทงทั้งหมด 36 ข้อไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

ขั้นที่ 2 ขั้นการพัฒนาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงและความตรงของมาตรวัด

ในขั้นนี้ผู้วิจัยได้นำมาตรวัดที่ปรับปรุงแล้ว ไปเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนาหาความเที่ยงและความตรงของมาตรวัด โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 210 คน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน จะนำมาวิเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยง ส่วนที่เหลือ จำนวน 150 คน จะนำมาวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของมาตรวัด

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ด้วยโปรแกรม SPSS และวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงเชิงสร้างด้วยโปรแกรม LISREL

7. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาและปรับปรุงมาตรวัด และตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงและความตรงของมาตรวัด

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาและปรับปรุงมาตรวัด

หลังจากได้ข้อกระทงจำนวน 36 ข้อ ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความตรง IOC พบว่าข้อกระทงทุกข้อมีความตรง (ค่า IOC ทุกข้อมีค่าตั้งแต่ 0.83 ขึ้นไป)

เมื่อนำไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 ผลพบว่า มาตรวัดทั้งฉบับมีความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาเท่ากับ 0.71 ข้อกระทงทุกข้อมีค่าอยู่ในเกณฑ์ดี ผู้วิจัยจึงเลือกข้อกระทงที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงนั้น ๆ กับข้อกระทงที่เหลือทั้งหมด (Corrected Item-Total Correlation หรือ CITC) สูงสุดในแต่ละด้าน ๆ ละ 2 ข้อ ยกเว้นในด้านการให้อภัยตนเองทางวาจาที่มีค่า CITC น้อยกว่า 0 ผู้วิจัยจึงได้ปรับแก้ข้อกระทงในส่วนนี้ใหม่จำนวน 2 ข้อ จึงได้ข้อกระทงทั้งหมด 18 ข้อ แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบใหญ่ ได้แก่ การให้อภัยตนเอง การให้อภัยผู้อื่น และการให้อภัยสถานการณ์ โดยแต่ละองค์ประกอบประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อยที่มีลักษณะเหมือนกันคือทางกาย ทางวาจา และทางใจ

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาตรวจสอบความเที่ยงและความตรงของมาตรวัด

สัญลักษณ์ที่ใช้

pself	หมายถึง	การให้อภัยตนเองทางกาย
vself	หมายถึง	การให้อภัยตนเองทางวาจา
mself	หมายถึง	การให้อภัยตนเองทางใจ
pother	หมายถึง	การให้อภัยผู้อื่นทางกาย

vother	หมายถึง	การให้อภัยผู้อื่นทางวาจา
mother	หมายถึง	การให้อภัยผู้อื่นทางใจ
psit	หมายถึง	การให้อภัยสถานการณ์ทางกาย
vsit	หมายถึง	การให้อภัยสถานการณ์ทางวาจา
msit	หมายถึง	การให้อภัยสถานการณ์ทางใจ

2.1 ผลการตรวจสอบความเที่ยง

ในการวิเคราะห์นั้นวิเคราะห์โดยการนำผลคะแนนรวมจากการตอบมาตราแบ่งข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสูง คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมสูงกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73 และกลุ่มต่ำ คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมต่ำกว่าหรือเท่ากับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 27 แล้วจึงใช้สถิติที่จำแนกความแตกต่างของคะแนนในแต่ละข้อระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ เพื่อคัดเลือกข้อกระทงที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการทดสอบพบว่า ข้อกระทงทั้งหมด 18 ข้อสามารถจำแนกกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงนั้น ๆ กับข้อกระทงที่เหลือทั้งหมด (Corrected Item-Total Correlation หรือ CITC) พบว่า มีข้อกระทง จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1 (pself) และข้อที่ 15 (vself) ที่มีค่า CITC ต่ำกว่าค่า r วิกฤติ แต่ข้อกระทงทั้ง 2 ข้อมีค่า CITC ต่ำกว่าค่า r วิกฤติไม่มาก ซึ่งข้อกระทงทั้งหมด 18 ข้อมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.79 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1: ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของมาตรวัดการให้อภัย

ข้อ	CITC (N=60)	ข้อ	CITC (N=60)	ข้อ	CITC (N=60)
1 (pself)	0.1540	7 (vother)	0.2979	13 (pother)	0.2828
2 (vself)	0.4418	8 (psit)	0.4337	14 (psit)	0.4872
3 (pother)	0.3604	9 (mother)	0.4838	15 (vself)	0.2008
4 (mother)	0.5445	10 (vsit)	0.3039	16 (mself)	0.3866
5 (msit)	0.2665	11 (vsit)	0.3032	17 (vother)	0.3838
6 (pself)	0.4541	12 (mself)	0.3529	18 (msit)	0.3966

$$\alpha = 0.7934$$

หมายเหตุ: ค่า r วิกฤติ (60, 0.05, หนึ่งหาง) ≈ 0.211

เมื่อวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องระหว่างคะแนนรวมของแต่ละองค์ประกอบ พบว่า การให้อภัยตนเอง (Self) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ด้านกาย วาจา และใจ มีค่าความสอดคล้องระหว่างคะแนนรวมของแต่ละองค์ประกอบเท่ากับ 0.72 การให้อภัยผู้อื่น (Other) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ด้านกาย วาจา และใจ มีค่าความสอดคล้องระหว่างคะแนนรวมของแต่ละองค์ประกอบเท่ากับ 0.70 การให้อภัยสถานการณ์ (Situat) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านกาย วาจา และใจ มีค่าความสอดคล้องระหว่างคะแนนรวมของแต่ละองค์ประกอบเท่ากับ 0.71 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2: ผลการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องระหว่างคะแนนรวมของแต่ละองค์ประกอบ

ชื่อองค์ประกอบ	องค์ประกอบย่อย	ข้อ	ค่าความสอดคล้องระหว่าง คะแนนรวมของแต่ละ องค์ประกอบ
ทางตนเอง (Self)	กาย	1, 6	0.7156
	วาจา	2, 15	
	ใจ	12, 16	
ทางผู้อื่น (Other)	กาย	3, 13	0.7017
	วาจา	7, 17	
	ใจ	4, 9	
ทางสถานการณ์ (Situat)	กาย	8, 14	0.7088
	วาจา	10, 11	
	ใจ	5, 18	

2.2 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

ในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง ผู้วิจัยได้นำข้อกระทงทั้ง 18 ข้อ แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบไปตรวจสอบความตรงจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนิสิต จำนวน 150 คน จากการพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 9 องค์ประกอบย่อย พบว่าค่าสหสัมพันธ์ของทุกองค์ประกอบย่อยมีความสัมพันธ์กันทางบวก และโดยส่วนมากมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสถิติ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3: เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้จำนวน 9 องค์ประกอบย่อย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (n = 150)

	pself	vself	mself	pothor	vother	mother	psit	vsit	msit
pself	(0.70)								
vself	0.232**	(0.38)							
mself	0.395***	0.311***	(0.69)						
pothor	0.074	0.092	0.084	(0.11)					
vother	0.032	-0.055	0.107	0.294***	(0.53)				
mother	0.259***	0.234**	0.292***	0.233**	0.121	(0.82)			
psit	0.246***	0.176*	0.435***	0.204**	0.279***	0.165*	(0.54)		
vsit	0.146*	0.001	0.155*	0.154*	0.175*	0.121	0.206**	(0.36)	
msit	0.210**	0.140*	0.298***	0.197**	0.202**	0.073	0.440***	0.195**	(0.35)
M	3.93	2.89	3.48	3.30	3.88	2.97	3.75	3.41	3.46
SD	0.71	0.83	0.82	0.71	0.62	0.99	0.75	0.60	0.74

หมายเหตุ: ตัวเลขในแนวทแยง คือ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

* $p < 0.05$, สองหาง. *** $p < 0.001$, สองหาง.

ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (b) ของตัวแปรทุกตัว มีค่าเป็นบวก โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ไม่ได้เป็นพารามิเตอร์บังคับ (Constrained Parameters) ทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001

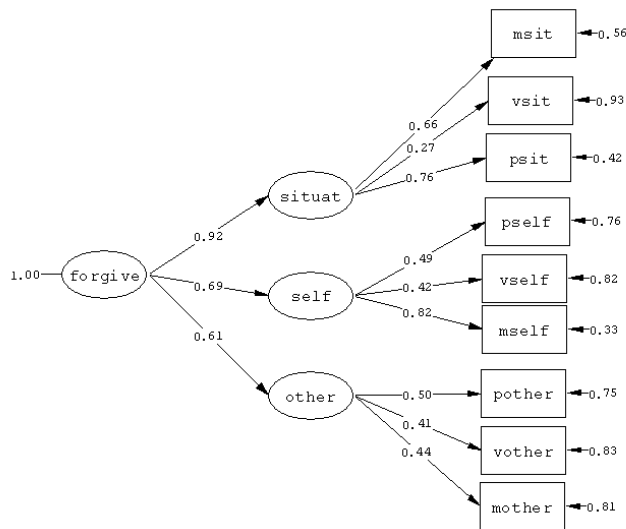
ผลการพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (\square) ของการให้อภัย พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าสูงที่สุด คือ การให้อภัยสถานการณ์ (Situates) รองลงมา คือ การให้อภัยตนเอง (Self) และการให้อภัยผู้อื่น (Other) ตามลำดับ ในการพิจารณาองค์ประกอบย่อยของการให้อภัยตนเอง พบว่า การให้อภัยตนเองทางใจมีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ซึ่งมากกว่าทางวาจาและทางใจประมาณ 2 เท่า ในองค์ประกอบการให้อภัยด้านผู้อื่น พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 3 ตัวมีค่าใกล้เคียงกัน โดยค่าสูงที่สุด คือ การให้อภัยทางกาย รองลงมา คือ ทางวาจา และทางใจ และในองค์ประกอบการให้อภัยด้านสถานการณ์ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ ในด้านกายและใจ ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกัน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4: ค่าน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยและตัวแปรสังเกตได้

ตัวแปร	ตัวบ่งชี้	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ (b)	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ มาตรฐาน (\square)	T
การให้อภัย	ตนเอง	0.92***	0.92	5.12
	ผู้อื่น	0.69***	0.69	3.47
	สถานการณ์	0.61***	0.61	3.23
การให้อภัยตนเอง	ทางกาย	0.69***	0.49	<-->
	ทางวาจา	0.69***	0.42	3.66
	ทางใจ	1.35***	0.82	4.15
การให้อภัยผู้อื่น	ทางกาย	0.70***	0.50	<-->
	ทางวาจา	0.51***	0.41	2.63
	ทางใจ	0.87***	0.44	2.69
การให้อภัยสถานการณ์	ทางกาย	1.14***	0.76	<-->
	ทางวาจา	0.33***	0.27	2.77
	ทางใจ	0.97***	0.66	5.34

หมายเหตุ: *** $p < 0.001$. <--> = ไม่รายงานค่า SE และ t เนื่องจากเป็นพารามิเตอร์บังคับ (Constrained Parameters)

เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของมาตรวัดการให้อภัยโดยใช้โปรแกรม LISREL พบว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 32.79$; $df = 24$; $p = 0.109$; RMSEA = 0.05; GFI = 0.95) สามารถสรุปได้ว่า มาตรวัดการให้อภัยมีความตรงเชิงโครงสร้าง ดังภาพที่ 2

Chi-Square = 32.79, $df = 24$, P-value = 0.10855, RMSEA = 0.050

ภาพที่ 2: ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของมาตรวัดการให้อภัย (N = 150)

8. อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลการวิจัยนี้แบ่งการอภิปรายออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ในส่วนของคุณภาพของมาตรวัดการให้อภัย และในส่วนของผลการวิเคราะห์น้ำหนักองค์ประกอบ

ส่วนที่ 1 คุณภาพของมาตรวัดการให้อภัย

ในงานวิจัยนี้พบว่า มาตรวัดการให้อภัยในงานวิจัยนี้ ซึ่งเป็นมาตรวัดการให้อภัยที่มีการพัฒนามาจากมาตรวัด Heartland Forgiveness Scale (HFS) ของ Thompson และคณะ (2005) ผสมผสานกับการให้อภัยทางพุทธ โดยมีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบเหมือน HFS ได้แก่ การให้อภัยตนเอง ผู้อื่น และสถานการณ์ โดยแต่ละองค์ประกอบประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยที่มีลักษณะเหมือนกัน คือ ทางด้านกาย วาจา และใจ ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงของมาตรวัดพบว่า มาตรมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.79 โดย พงษ์รัตน์ ทวีรัตน์ (2531) ได้กล่าวถึงคุณภาพของเครื่องมือไว้ว่า แบบสอบถามควรมีค่าความเที่ยงหรือค่าความสอดคล้องภายในตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ซึ่งมาตรวัดการให้อภัยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (ค่าความสอดคล้องภายใน) มากกว่า 0.70

ในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้างด้วยโปรแกรม LISREL ผลพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 32.79$; $df = 24$; $p = .109$; RMSEA = 0.05; GFI = 0.95) แสดงว่า มาตรวัดการให้อภัยมีความตรงเชิงโครงสร้าง โดย Bollen (1989) และ Diamantopoulos และ Siguaw (2000) ได้อธิบายถึงเกณฑ์ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ว่า ค่า χ^2/df ควรน้อยกว่า 2 RMSEA ควรมีค่าน้อยกว่า 0.10 GFI ควรมีค่ามากกว่า 0.90 ซึ่งผลการวิเคราะห์อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์หน้าหนังสือประกอบ

จากผลการวิเคราะห์หน้าหนังสือประกอบจะเห็นได้ว่า การให้อภัยทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การให้อภัยตนเอง การให้อภัยผู้อื่น และการให้อภัยสถานการณ์ จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบย่อยที่อธิบายการให้อภัยทั้ง 3 องค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุดองค์ประกอบย่อยหนึ่ง ก็คือ ด้านใจ ซึ่งสอดคล้องกับการให้อภัยตามหลักพระพุทธศาสนาที่เน้นหรือให้ความสำคัญกับทางใจมากที่สุด (พุทธทาสภิกขุ, 2551)

ผลการวิเคราะห์หน้าหนังสือประกอบหลักพบว่า การให้อภัยสถานการณ์สามารถอธิบายการให้อภัยได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thompson (2005) ที่ได้พัฒนามาตรวัด Heartland Forgiveness Scale (HFS) ซึ่งพบว่า การให้อภัยสถานการณ์สามารถทำนายการให้อภัยได้มากที่สุด โดยอาจเป็นไปได้ว่า บุคคลมีแนวโน้มที่จะให้อภัยในสิ่งที่ตนเองควบคุมหรือจัดการไม่ได้ ไม่มีบุคคลอื่นให้เราได้กล่าวโทษหรือโกรธ บุคคลจึงมีแนวโน้มที่จะให้อภัยสถานการณ์ที่อยู่เหนือการควบคุมของคุณบุคคล

9. เอกสารอ้างอิง

- กชिरา เทียนส่องใจ. (2550). *การศึกษาวិเคราะห์อภัยทานเพื่อการจัดการความขัดแย้งในสังคมไทยปัจจุบัน*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตศุภางค์ รังสีสมบัติศิริ. (2550). *อิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองต่อพินินัยในการให้อภัยและการให้อภัยเฉพาะเหตุการณ์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุจเดือน พันธมนานิน. (2551). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2531). *เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พุทธทาสภิกขุ. (2551). *ให้อภัย คือ การให้ไม่ต้องลงทุน*. สืบค้นวันที่ 10 กันยายน 2554, จาก <http://www.maikhamclub.org/home/indem.php>
- Bollen, K.A. (1989). *Structural equations with latent variables*. New York: Wiley.
- Diamantopoulos, A. and Siguaw, A.D. (2000). *Introducing LISREL: A guide for the uninitiated*. London: Sage Publications.
- Enright, R.D. and Gassin, E.A. (1992). Forgiveness: A developmental overview. *Journal of Moral Education*, 2, 99-113.
- McCullough, M.E. and Worthington, E.L. Jr. (1999). Religion and forgiving personality. *Journal of Personality*, 67, 1141-1164.
- McCullough, M.E., Rachal, K.C., Sandage, S.J. Worthington, E.L. Jr., Brown, S.W. and Hight, T.L. (1998). Interpersonal forgiving in close relationships: II. Theoretical elaboration and measurement. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 1586-1603.

- Rye, M. et al. (2001). Evaluation of the psychometric properties of two forgiveness scales. *Current Psychology*, 20, 260-277.
- Subkoviak, M.J. et al. (1995). Measuring interpersonal forgiveness in late adolescence and middle adulthood. *Journal of Adolescence*, 18 ,641-65
- Thompson, L.Y. et al. (2005). Dispositional forgiveness of self, others and situations, *Journal of Personality*, 73, 317-360.